

## FACTSHEET HUISELIJK GEWELD EN DIERENMISHANDELING

Uit onderzoeken in Australië, Canada, Ierland, de Verenigde Staten en Nederland blijkt dat bij een aanzienlijk deel van de vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld, de mishandelende (ex-)partner ook het huisdier heeft mishandeld en zij de keuze om te vluchten hebben uitgesteld vanwege bezorgdheid over het dier.

“In ruim de helft van de gevallen van huiselijk geweld is er tevens sprake van dierenmishandeling.”

(Garnier & Enders-Slegers, 2012)

De hechte band tussen mens en dier kan ervoor zorgen dat huisdieren een doelwit worden van plegers van huiselijk geweld. Dit maakt dat ook huisdieren kunnen worden aangemerkt als slachtoffers van huiselijk geweld. Een pleger van huiselijk geweld kan een huisdier mishandelen, als wapen inzetten (de hond commanderen om iemand te verwonden) of als chantagemiddel gebruiken om een slachtoffer te bedreigen, manipuleren, controleren, vernederen, angst toe te brengen of te dwingen in de relatie te blijven.

### Aard

Vaak worden meerdere vormen van dierenmishandeling toegepast, met name schoppen, slaan en gooien met dieren. In de meeste gevallen worden de huisdieren over een periode van meer dan zes maanden mishandeld, met meer dan zes incidenten. In sommige gevallen blijkt de mishandeling zelfs fataal. Met name honden en katten lijken het slachtoffer te worden van dierenmishandeling. Dit kan samenhangen met het feit dat diereigenaren vaak een hechtere band hebben met honden en katten dan met andere diersoorten. Juist deze hechte band maakt de dieren kwetsbaar voor geweld.

### Omvang

In ruim de helft van de gevallen van huiselijk geweld is er sprake van dierenmishandeling. Van de mishandelde vrouwen met huisdieren rapporteert 55% dat de (ex-)partner het huisdier heeft pijn gedaan of gedood. Een derde van de mishandelde vrouwen (33%) geeft tevens aan dat de (ex-)partner wel eens heeft bedreigd het huisdier pijn te doen.

## Signalen

Veel voorkomende signalen die kunnen wijzen op dierenmishandeling zijn:

<b>Letsel bij het dier:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Toegebrachte verwondingen</li><li>▪ Eerdere of herhaalde fracturen/letsel</li><li>▪ Bepaalde patronen van letsel</li><li>▪ Onverklaarbaar letsel</li></ul>	<b>Gedrag van de eigenaar:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Ongeloofwaardig</li><li>▪ Boze reactie op vragen</li><li>▪ Ongepaste reactie op berichtgeving</li><li>▪ Normafwijkend gedrag (bv. angstig, nerveus, agressief, ongemakkelijk)</li><li>▪ Terughoudend in verklaring letsel</li><li>▪ Onwaarschijnlijke verklaring letsel</li><li>▪ Verschillende verklaringen letsel</li><li>▪ Nieuw in dierenpraktijk</li></ul>
<b>Gedrag van het dier:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Angstig voor de eigenaar</li><li>▪ Teruggetrokken tegenover mensen</li><li>▪ Erg ingetogen of overdreven agressief</li><li>▪ Afgestompte, depressieve houding</li><li>▪ Gedragsverandering</li></ul>	<b>Omgang eigenaar met dier:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Gebrek aan bezorgdheid om dier</li><li>▪ Onjuiste omgang met dier (bv. grof, gehaast, ruw, lawaaierig, harde stem)</li><li>▪ Vertraging in het hulp zoeken</li><li>▪ Onthouding van zorg/basisbehoeften</li></ul>
<b>Huisvesting van het dier:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Onvoldoende beweegruimte</li><li>▪ Onvoldoende hygiëne</li><li>▪ Geen eigen lig-/slaapplaats</li></ul>	<b>Relatief vaak letsel bij dier(en)</b>
<b>Drink en voerregime:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Afwezigheid voldoende eten/drinken</li></ul>	

Veel voorkomende signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld zijn:

<b>Lichamelijk letsel:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Blauwe plekken, kneuzingen, zwellingen</li><li>▪ Snij-/brand-/bijt-/hoofdwonden</li><li>▪ Breuken, schedelletsel</li><li>▪ Ontwrichting van bv. kaak/schouder</li><li>▪ Verlies van tanden</li><li>▪ Genitale beschadigingen</li><li>▪ Gehoorstoornissen</li></ul>	<b>Gedrag:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Negatief zelfbeeld</li><li>▪ Schaamte-/schuldgevoelens</li><li>▪ Schrikachtig</li><li>▪ Vermijding lichamelijk onderzoek</li><li>▪ Vage verklaringen verwondingen</li><li>▪ Kleedgedrag: bedekkende kleding</li><li>▪ Middelengebruik (drugs/alcohol)</li><li>▪ Uitstel van afspraken</li><li>▪ Normafwijkend gedrag</li><li>▪ Gedragsverschil bij aanwezigheid partner</li></ul>
<b>Psychosomatische klachten:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Spanningsklachten: hoofd-/buikpijn</li><li>▪ Depressiviteit, neerslachtigheid</li><li>▪ Slaapproblemen, vermoeidheid</li><li>▪ Angstklachten: trillen, zweten, hyperventilatie, hartkloppingen, duizeligheid, pijn in de hartstreek</li></ul>	<b>Vrijheidsbeperking:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Weinig contacten buitenshuis</li><li>▪ Verbreking vriendschap zonder reden</li><li>▪ Geen zelfbeschikking (bv. dagindeling)</li><li>▪ Geen beschikking over eigen geld</li><li>▪ Geen beschikking over ID-document</li></ul>
<b>Dagbesteding (school/werk):</b> <ul style="list-style-type: none"><li>▪ Verzuim, verminderde prestaties</li><li>▪ Gedragsverschil tijdens en na werk/school</li></ul>	<b>Eerdere meldingen van geweld</b>

Let op: Bij het gebruiken van bovenstaande signalen is voorzichtigheid geboden. Het opmerken van één of enkele signalen hoeft geen grond te zijn voor een vermoeden van dierenmishandeling of huiselijk geweld. Er kan ook sprake zijn van andere problematiek. Daarbij is de gepresenteerde signalenlijst niet volledig. Ook andere signalen kunnen wijzen op mishandeling. Kijk op <http://www.kadera.nl/menu.php?menu=225> voor uitgebreide signaalkaarten.

### Uitstel vlucht vanwege huisdier

Wanneer een slachtoffer het geweld ontvlucht, maar het huisdier achterblijft bij de mishandelende (ex-)partner, houdt deze een machtsmiddel in handen om te chanteren en controleren. Slachtoffers van huiselijk geweld voelen zich daardoor soms gedwongen te kiezen tussen het blijven in een gewelddadige relatie of weggaan en de geliefde huisdieren achterlaten. 41% van de vrouwen zou eerder zijn gevlucht wanneer zij had geweten dat haar huisdier ook veilig zou zijn.



### Blijf van mijn Dier

Sinds de komst van Blijf van mijn Dier kan voor Nederlandse slachtoffers van huiselijk geweld tijdelijke opvang van huisdieren gerealiseerd worden. Zo kunnen slachtoffers hun onhoudbare situatie ontvluchten, zonder zich zorgen te hoeven maken over het lot van hun huisdier. Blijf van mijn Dier brengt het huisdier, na een medische check door een dierenarts, bij een geschikt gastgezin onder. Daar kan het blijven tot het slachtoffer weer een plek voor zichzelf (en het huisdier) heeft gevonden. Vanwege het veiligheidsrisico lopen de contacten met het dier in de periode van de opvang via Blijf van mijn Dier. Zo blijft het slachtoffer betrokken en is zij op de hoogte van het welzijn van het dier. Op het moment dat het slachtoffer weer in staat is voor zichzelf en het huisdier te zorgen worden zij herenigd.

#### Literatuur

Garnier, W., & Enders-Slegers, M.J. (2012). *Huiselijk geweld en dierenmishandeling in Nederland. Een verkennend onderzoek naar de relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling onder vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld*. Zwolle: Kadera aanpak huiselijk geweld.

IFAW (2014). *Blijf van mijn dier. Ontsnappen aan huiselijk geweld*. Den Haag: IFAW en Kadera aanpak huiselijk geweld.

Kadera aanpak huiselijk geweld (2012). *Signalenkaart huiselijk geweld en dierenmishandeling*. Zwolle: Kadera aanpak huiselijk geweld, Universiteit Utrecht en Hondenbescherming.